

Nodokļu piemērošana digitālās vides aktivitātēm un laimestiem 2/20/22



Projektu vadītāja nodokļu konsultāciju
nodaļā, PwC Latvija
Viktorija Lavrova



Direktore nodokļu konsultāciju nodaļā,
personāla un organizāciju pārveides
pakalpojumu vadītāja Baltijā, PwC Latvija

Irēna Arbidāne

Šajā rakstā – par nodokļu piemērošanu laimestiem sociālo tīklu rīkotajās izlozēs un maksājumiem digitālā satura veidotājiem.

Dāvanas sociālo tīklu lietotājiem

Pēdējā laikā ļoti populāri ir uzņēmumu sociālo tīklu profilos publicētie konkursi, kas visbiežāk ļauj personām, veicot noteiktas darbības, piemēram, uzspiežot "Patīk", daloties ar publikāciju vai atzīmējot komentāros draugus, piedalīties uzņēmuma piedāvātās preces vai pakalpojuma izlozē. Atkarībā no izlozes formāta, proti, vai tā organizēta kā loterija/konkurss atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, vai arī izlozes dalībniekam nejaušas izlases veidā tiek piešķirta dāvana, mainās nodokļu normatīvo aktu piemērošana.

Organizējot izlozi kā loteriju, tās rīkotājam ir uzlikts pienākums to reģistrēt Preču un pakalpojumu loteriju likumā noteiktajā kārtībā, saņemt loterijas atļauju Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijā, sniegt tai visu nepieciešamo informāciju un samaksāt nodevu. Ja izloze atbilst loterijas definīcijai, tad saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (IIN) 9. panta pirmās daļas 26. punktu laimests nav apliekams ar nodokli kā preču un pakalpojumu loteriju laimests.

Tomēr, konsultējot šajā jautājumā, Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija pauda viedokli, ka šādas sociālajos tīklos publicējamas izlozes nav reģistrējamas atbilstoši Preču un pakalpojumu loteriju likumam, jo netiek veikts preces pirkums vai slēgts pakalpojuma līgums. Tātad, ja izloze netiek reģistrēta, tad izlozes balva var tikt uzskatīta par konkursa balvu vai par dāvanu.

Kā skaidroja VID, lai izloze kvalificētos kā konkurss, tam jābūt izstrādātiem noteikumiem jeb nolikumam, kas nosaka konkursa mērķi, konkursa rīkotāju un komisiju, kas vērtēs konkursa rezultātus, kā arī vērtēšanas kritērijus. Domājams, ka vairākums sociālajos tīklos publicējamo izložu tiek organizētas, neievērojot aprakstīto formātu. Tomēr, ja izlozes laimests atbilst konkursa balvas definīcijai, tad balvas vērtībai līdz 143 eiro (kopā taksācijas gada ietvaros) IIN nepiemēro, taču pārsniegumu apliek ar IIN. No Uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) likuma viedokļa tikai mazvērtīgs (līdz 20 eiro) priekšmets būs uzskatāms par izdevumu, kas saistīts ar saimniecisko darbību, un neveidos ar UIN apliekamo bāzi pie nosacījuma, ka uzņēmuma reklāmas nolūkā organizētā konkursa rezultāti tiek atspoguļoti plašsaziņas līdzekļos.

Tādējādi, vērtējot kopsakarā UIN un IIN likuma normas, secināms, ka fiziskās personas laimētai konkursa balvai uzņēmumam būtu jāpiemēro UIN par apliekamo bāzi 123 eiro (143 eiro - 20 eiro) un IIN – pārsniegumam virs 143 eiro. VID nav publiski skaidrojis nodokļu piemērošanu balvām, kas pārsniedz mazvērtīga priekšmeta vērtību, tādēļ mēs ieteiku saņemt VID rakstisku viedokli.

Ja tomēr izloze neatbilst nedz loterijas, nedz konkursa prasībām, tad izlozē vinnētā prece vai pakalpojums ir kvalificējams kā juridiskas personas dāvana fiziskai personai. Šajā gadījumā visa dāvanas vērtība ir

apliekama ar IIN, kas jāietur un jāiemaksā budžetā ienākuma izmaksātājam. UIN saistības uzņēmumam neradīsies, ja ir nomaksāts IIN kā par personificējamu labumu.

Samaksa digitālā satura autoriem (influenceriem)

Vēl viens populārs auditorijas piesaistes veids ir preču vai pakalpojumu reklamēšana ar digitālā satura veidotāju jeb influenceru palīdzību. Šāda sadarbība visbiežāk ietver atlīdzības elementu, kas rada nodokļu saistības.

Starp uzņēmumu un digitālā satura veidotāju jābūt noslēgtam uzņēmuma līgumam par pakalpojuma sniegšanu, uz kura pamata uzņēmums izmaksās atlīdzību par sniegtu reklāmas pakalpojumu.

Uzņēmumam noteikti jāizvērtē personas reģistrācija saimnieciskās darbības veicēju reģistrā, lai korekti noteiktu piemērojamos nodokļus ienākuma izmaksas brīdī. Šo statusu var pārbaudīt VID reģistrā.

Ja persona ir reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicējs, tā ir atbildīga par nodokļu nomaksu no gūtā ienākuma. Ja persona, ar kuru noslēgts uzņēmuma līgums, nav reģistrējusi saimniecisko darbību, tad šo personu uzskata par darba nēmēju, un atlīdzībai piemēro gan IIN, gan valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Arī tad, ja influencerim kā dāvanu piešķir preci, kura tiks reklamēta, tā jānovērtē tirgus vērtībā un jāpiemēro abi algas nodokļi. Turklāt jāņem vērā, ka arī preces, kas piešķirtas uz reklāmas perioda laiku lietošanā, var radīt pienākumu noteikt apliekamo vērtību, proti, identificēt fiziskās personas gūto labumu.